

שבת לח: (המשנה) עד לט: (ש5)

ביאורי מושגים

מח' מציאותית - האחרונים נרתעו מאוד מלהעמיד מח' אמוראים ותנאים כמח' במציאות. אם זו מח' במציאות מדוע לא ביררו חכמים את הדבר. עם זאת אנו מוצאים לא אחת מח' במציאות. לרוב מדובר במציאות שקשה עד בלתי אפשרי לבררה. כזו היא המח' בעניין מקור החום של חמי טבריה.

משנה

כירה - מבנה מלבני שיש בו מקום לשים שתי קדירות. כופח - מבנה מרובע שיש בו מקום לשים רק קדירה אחת.

סוגים נוספים של אמצעי חימום
תנור - אסור לתת עליו בשום מצב.
כופח שהוסק בקש - דינו ככירה.
כופח שהוסק בעצים - דינו כתנור.

כופח:

הוסק בקש דינו ככירה - ולכן מותר לתת עליו כל קדרה.
הוסק בעצים דינו כתנור -

אביי: אסור אפילו לשים סיר לידו (לסמוך).

רב אב"א: אפילו אם גרפו וקטמו את העצים אסור לשים עליו סיר.

הערות:

1. רב יוסף סבר שלסמוך מותר בכל מקרה אפילו בתנור.
2. מהברייתא משמע כאביי.

משנה

כולם מודים שבשמש עצמה מותר לבשל. המח' היא על תולדת השמש. חכמים אסרו תולדת שמש מחשש שיחליפו בינה לבין תולדת אש.

בישול בחום שנוצר מאש - אסור.
בישול בחום שנוצר מהשמש - ת"ק: אסור, ר' יוסי: מותר. ר"י מודה שאין להטמין בחול שחיממה השמש.
בטבריה הוכנס צינור מים קרים לתעלה של מים חמים: בשבת - אסרו להם את המים.
ביר"ט - התירו את המים לשתייה ואסרום לרחיצה.

בישול בחום שנוצר מאש - אסור מהתורה.

בישול בחום שנוצר מהשמש - ת"ק: גזרת חכמים. ר"י: מותר.

ציטוט מהמשנה

ר"י מודה שאין להטמין בחול שחיממה השמש.

מדוע ר' יוסי מודה במקרה של חול: רבה: גזרה שמה יטמין בחול המעורב בגחלים. רב יוסף: חוששים שיזיז את החול ויש בכך איסור. נפ"מ בין השיטות: הטמנה בעפר חם ורך, בו אין חשש שיזיז חול לשם כך.

מה בא להוכיח מעשה טבריה:
רבה: להוכיח את שיטתו של ר"י האוסר להטמין.
רב יוסף: להוכיח את שיטת ת"ק האוסר תולדת שמש.

מעשה טבריה

1. לשיטתו של רב יוסף התנאים נחלקו מח' מציאותית האם חמי טבריה חוממו באש תת קרקעית או מהשמש.
2. רב חסדא למד ממעשה טבריה שאפילו בע"ש אסור להטמין בדבר המוסיף חום.
3. עולא סבר שהלכה כאנשי טבריה. רב נחמן סבר שאנשי טבריה הודו בעצמם לחכמים.

כירה - התמונה באדיבות איתמר ניצן